

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sdaf.co.il

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

עבודה זרה דף ס"ו. יום שיב"ק פרשת ראה - כ"ט אב תשפ"ה

דף ס"ו - ע"א

מ'ין במיגו' - לאביי: הולכים אחרי הטעם ולא אחרי שם, לרבא: הולכים אחרי השם ולא אחרי טעם. ולכן:

יין ישן שנפל בענבים - לדברי הכל אסור בנותן טעם, שהרי השם והטעם משונה, ומין בשאינו מינו אסור בנותן טעם. יין חדש - לאביי: אסור במשהו, שהרי טעמו כטעם ענבים ואסור מ'ין במיגו' במשהו. לרבא: אסור בנותן טעם, כדין מין בשאינו מינו, שהרי זה שמו ענבים וזה יין. ומה ששינוי שהיין אסור את הענבים בנותן טעם, מעמידה אביי בין יין.

חומץ יין שנתערב בחומץ שכר, או שאור חיטים בשאור שעורים - לאביי: אסור בנותן טעם, משום שהטעם משונה, לרבא: אסור במשהו, משום ששם שווה, שהרי שניהם קרויים באותו שם חומץ או שאור.

מין תבלין יש לו שנים ושלושה שמות, כמו פלפל לבן פלפל שחור ופלפל ארוך, או שלושה מיני תבלין איסור, שאין באחד מהם כדי לתבל, והצטרפו ביחד ותיבלו תבשיל - אסורים קדירה. ופירש חזקיה שהוא באופן שהטעם שווה למתק הקדירה. והוכיח מדין זה אביי: שהולכים אחרי הטעם, והעמידה רבא: כדעת רבי מאיר שכל איסורים שבתורה מצטרפים זה עם זה, שנאמר 'לא תאכל כל תועבה', כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל.

דף ס"ו - ע"ב

חומץ שנפל ליין - לדברי הכל אסור בנותן טעם. יין שנפל לחומץ - לאביי: אסור במשהו, שסומך לעירובו נעשה היין בריח חומץ והטעם יין, והולכים אחרי ריחו, והוא מין במיגו. לרבא: אסור בנותן טעם, שהולכים אחרי טעמו ונחשב למין בשאינו מינו.

נקב שנוקבים במגופת חבית יין כדי לבדוק אם יכול להתקיים, אם גוי מריח ביין ישראל - מותר. אם ישראל מריח ביין גוי - לאביי: אסור, משום 'ריחא מילתא היא'. לרבא: מותר, משום 'ריחא לאו מילתא'.

תנור שהסיקו בכמון תרומה ואפה בו פת - הפת מותרת משום שאין בה טעם כמון רק ריח. רבא: מוכיח מדין זה שאין איסור בריח. אביי: השיב שנשרף כבר האיסור מתי שנכנס ריח בפת.

הרודה פת חמה ונתנה על חבית יין תרומה - רבי מאיר: אסור, משום ששאבה ריח יין. רבי יהודה: מתיר. רבי יוסי מתיר בחיטים ואסור בשעורים, מפני שהשעורים שואבות - לרבא: נחלקו אם 'ריחא מילתא היא'. 'לאביי' לדברי הכל 'ריחא מילתא היא', ולכן פת חמה וחבית פתוח - לדברי הכל אסור שהרי בוודאי נכנס בהם ריח. בפת צוננת וחבית מגופה - לדברי הכל מותרת. ונחלקו בפת חמה וחבית מגופה, או בפת צוננת וחבית פתוחה.

עבודה זרה דף ס"ז. יום א' פרשת שופטים - ל' אב תשפ"ה

דף ס"ז - ע"א

'להלכה' נותן טעם לפגם מותר - וכמו ששינוי במשנה.

חומץ פוגם גריסים רותחים, ומשביח צונן - ולכן אם נפל לתוך גריסים רותחים, מותרים, שהרי הוא נותן טעם לפגם. אבל אם נפל לתוך צוננים והרתחם, נעשה כמו שהשביח ולבסוף פגם ואסור. וכך היו עושים בערבי שבתות בצפורי שחליים שנותנים חומץ לתוך גריסים צוננים.

תבשיל שהאיסור נותן בו טעם לפגם מחמת דבר אחר - כגון שהיא חסירה מלח או תבלין, או שהיא יתירה, ואם היה כתיקונה לא היה האיסור פוגמה, 'לריש לקיש' ללשון א': אסורה, ללשון ב': מותרת.

דף ס"ז - ע"ב

כל שנתערב טעמו וממשו - אסור ולוקים עליו, אם לא שהה באכילת כזית ממנו יותר מכדי אכילת פרס. כל שנתערב טעמו ולא ממשו - כגון חלב שנפל לקדירה, אסור, ואין לוקים עליו. ריבה טעם לפגם - הגם שנפגם כבר מחמת דבר אחר, אם הועיל איסור זה לרבות פגם מותר, שהלכה כלשון שני בדברי ריש לקיש.

נותן טעם לפגם - לרבי מאיר: אסור כמו נותן טעם לשבח, לרבי שמעון: נותן טעם לשבח - אסור, ונותן טעם לפגם - מותר, ולמדו רבי מאיר מגיעולי עכו"ם שהצריכה תורה בכלי מדין להרתח בחמים, הגם שהוא נותן טעם לפגם. לרבי שמעון לא אסרה תורה רק קדירה בן יומו שלא נפגם טעמה, לרבי מאיר גם בן יומו נפגם במקצת. ולמדו רבי שמעון ממה שנאמר 'לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך', שרק אם ראויה לגר קרוי נבילה. ולרבי מאיר בא למעט סרוחה מתחילה קודם שבאה לידי נבילה. ולרבי שמעון אינו צריך למעט שהוא כעפר בעלמא.

עבודה זרה דף ס"ח. יום ב' פרשת שופטים - א' אלול תשפ"ה

לזכות אלטער בנימין ביינוש בן מרים לאה וזוגתו רבקה בת רחל

דף ס"ח - ע"א

לרבי מאיר נותן טעם לפגם אסור ולרבי שמעון מותר. ונחלקו אמוראים באיזה אופן המחלוקת:

לעולא: נחלקו כשהשביח האיסור ולבסוף פגם, אבל אם פגמו מתחילה לדברי הכל אסור. לרבי יוחנן: נחלקו אם פגמו מתחילה, אבל אם השביח ולבסוף פגם 'למסקנת הגמרא' מותר לדברי הכל.

יין שנפל לתוך עדשים או חומץ שנפל לתוך גריסים - לרבי מאיר: אסור, לרבי שמעון: מותר. לעולא שנחלקו אם השביח ולבסוף פגם, צריך להעמידה בנפלו בגריסים צוננים והרתחם.

שאור חולין שנפל לעיסה ויש בו כדי להחמיץ, והחמיץ, ואחר כך נפל שאור תרומה או שאור כלאי הכרם ויש בו כדי להחמיץ - לתנא קמא: אסור, לרבי שמעון: מותר. ואין מזה ראייה לרבי יוחנן שנחלקו בפוגם מתחילה, שהגם שחיימוץ יותר מדאי פגם הוא לעניין אכילה, שבח הוא לעניין חימוץ עיסות אחרות.

דף ס"ח - ע"ב

שלוש בבות נאמרו בברייתא לענין נפילת שאור של איסור לתוך העיסה:

רישא - שאור תרומה וחולין שנפלו יחד לעיסה, ויש בכל אחד מהם כדי לחמיץ, וחיימוץ יותר מדאי לפוגמה, לתנא קמא: אסור, לרבי שמעון: מותר.

מציעתא - נפל של תרומה תחילה, לדברי הכל אסור. נפל של חולין ואחר כך נפל של תרומה או כלאי הכרם, לתנא קמא: אסור, לרבי שמעון: מותר. ובאה ללמד שאם השביח ולבסוף פגם, כגון שנפל של תרומה תחילה, לדברי הכל אסור.

סיפא - יין שנפל לעדשים וחומץ לגריסים, לתנא קמא: אסור, לרבי שמעון: מותר ובאה ללמד שנחלקו בפוגם מתחילה כדעת רבי יוחנן.

והרישא באה ללמד שרבי שמעון מתיר הגם שעל ידי החולין לבד היה מחמצת בשתי שעות, ועכשיו מחמץ בשעה אחת, משום שכשהשביחו שניהם השביחו, וכשפגמו שניהם פגמו, ואין ההיתר מצטרף עם האיסור לאסור, שגם שני איסורים כגון ערלה וכלאי הכרם יחד, אינם מצטרפים לרבי שמעון.

שכר שנפל בו עכבר - אסור רב ופירש רב ששת שבכל מקום סובר נותן טעם לפגם אסור, אלא שאיסור עכבר חידוש הוא, שהתורה אסרה הגם שעכבר מאוס הוא ובני אדם בדילים ממנו, ולפיכך גם אם הוא נותן טעם לפגם אסור. ונסתפק רבא אם רב סובר נותן טעם לפגם אסור בכל מקום ואין הלכה כדבריו, או שסובר שעכבר משבח השכר.

טומאת שרץ - רק בלח ולא ביבש הגם שחידוש הוא - שנאמר 'במותם' כעין מותם. **שכבת זרע** - מטמא רק בלח ולא ביבש, לפי שהיבש אינו ראוי להזריע.

עבודה זרה דף ס"ט. יום ג' פרשת שופטים - ב' אלול תשפ"ה

דף ס"ט - ע"א

חומץ שנפל לתוכו עכבר ונשחק לחתיכות קטנות - אסרו רב כהנא שמא יבלע השותה חתיכות שרץ. **ואם לא נשחק** - סבר רבינא לשער במאה שהרי לא גרע מתרומה. השיב לו רב תחליפא בר גיזא שמא הוא כתבלין תרומה שלא בטל טעמו בקדירה. **רב אחאי**: שיער בחמישים. **רב שמואל בריה דרב איקא**: שיער בשישים. **'להלכה'** בין אם נפל לשכר ובין אם נפל לחומץ משערים בשישים, וכן בכל איסורים שבתורה (חוץ מחמץ בפסח).

משנה. גוי שמעביר לישראל כדי יין ממקום למקום אם היה בחזקת המשתמר, כגון שהפליג הישראל ממקום הגוי מיל ולא הודיעו שהוא מפליג - מותר, שהרי ירא הגוי בכל שעה שמא יבוא. ואם הודיעו שהוא מפליג - **לתנא קמא**: אם שהה בכדי שיעשה הגוי נקב במגופת חבית ויחזור ויסתום הנקב ותתייבש הסתימה - אסור. **לרבן שמעון בן גמליאל**: אינו נאסר עד שיששה כדי שיפתח את כל מגופת החבית, ויעשה מגופה חדשה ותתייבש.

המניח יין בקרון או בספינה עם גוי, והלך לו ונכנס למדינה ורחץ - מותר. אם הודיע שהוא מפליג - מחלוקת בין תנא קמא ורבן שמעון בן גמליאל כנ"ל.

המניח גוי בחנות - אף על פי שיצא ונכנס מותר. אם הודיע שהוא מפליג - מחלוקת בין תנא קמא ורבן שמעון בן גמליאל כנ"ל.

היה אוכל עם גוי על שולחן, והניח כלים על השולחן ועל המזנון והניח ויצא - מה שעל השולחן אסור, מה שעל המזנון - מותר. ואם אמר לגוי הוי מוזג ושותה - גם מה שעל המזנון אסור. חביות פתוחות שבבית - אסורות, סתומות - מותרות כדי שיפתח המגופה ויעשה חדשה ותתייבש (סתמא כרבן שמעון בן גמליאל).

היו חמרי ופועליו טעונים טהרות, וטיהר אותם לכך - גם אם הפליג מהם יותר ממיל (ויל"א: מיל), אם יכול לבוא אליהם בדרך עקלתון, הטהרות טהורות. ואם אמר להם לכו ואני בא אחריכם, כיון שהתעלמה עינו מהם הטהרות טמאות, משום שאין עם הארץ מקפיד על מגע חבירו, ומאחר שאמר להם לכו ואני בא אחריכם סמכו בדעתם והרשו לחבריהם ליגע.

דף ס"ט - ע"ב

במגופה של סיד - אז המחלוקת בין תנא קמא ורבן שמעון בן גמליאל אם צריך שיששה כדי שיעשה נקב במגופה ויסתום, או עד שיפתח את כולה ויעשה חדשה כיון שהיא לבנה, ואינה ניכרת מלמעלה, שאין הבדל בין החדש לישן, שלפי שפליג רבן שמעון בן גמליאל: אסור משום שניכרת מלמעלה, שאינו יכול למלא הסתימה עד סופה, **לחכמים**: מותר, כיון שאין ניכר מלמעלה אין הגוי מעלה על דעתו שיהפוך ויראנה מלמעלה, או משום שיכול למלאות את כל הסתימה ולא תהא ניכר גם מלמעלה. **במגופה של טיט** - לדברי הכל כדי שיפתח ויעשה מגופה חדשה ותתייבש, לפי סתימתו ניכרת גם מלמעלה, שהוא שחור בתחילתו גם כשנתייבש, ואינו מלביץ עד יום או יומיים.

'הלכה' כרבן שמעון בן גמליאל - לפי ששינוי כמותו בסתמא בדין היה אוכל עם הגוי על השולחן, שחביות סתומות מותרות בכדי שיפתח ויגוף ותיגוב. והגם שפוסקים הלכה כרבן שמעון בן גמליאל {אין חוששים לעשיית הנקב יל ידי גוי}, והלכה כרבי אליעזר {שאינו חושש לזיוף בחותם אחד}, עדיין אנחנו חוששים להושיב יין ביד גויים, שמא יקדח במקצת בנקב הדק (העשוי כדי שריח היין יצא ממנו), ויטעום מהיין.

עבודה זרה דף ע'. יום ד' פרשת שופטים - ג' אלול תשפ"ה

לזכות ישראל בן מרים לאה וזוגתו רחל בת רבקה

דף ע' - ע"א

זונה גויה ומסובים אצלה ישראל - מותר היין, שהגם ששולט בהם יצר של עבירה, אינו שולט בהם יצר של יין נסך. זונה ישראלית ומסובים אצלה גוים - אסור היין, משום שהיא מפקירה עצמה להם, נמשכת אחריהם ותניח להם לנסך.

הוראות רבא באיסור יין נסך:

הורה רבא הוראה על יין של ישראל שהיה בבית, ונכנס גוי, וסגר הדלת בעדו, והיה סדק בדלת, וראו אותו עומד בין החביות - שכל שנגד הסדק - מותר, וכל שהוא מהצדדים - אסור.

הורה רבא הוראה ביין ישראל שהיה בבית, וגר ישראל בעליון וגוי בתחתון, ושמעו קול קטטה ויצאו שניהם, והקדים גוי ונכנס תחילה וסגר הדלת בעדו - שמוותר היין, שהגוי אומר כמו שאני הקדמתי ובאתי, כך הקדים הישראל ועלה למעלה ורואה אותי.

הורה רבא בגוי שנמצא בין חביות יין של ישראל שהיה מונח בפונדק שאם נתפס עליו כנגב - מותר היין, ואם לא - אסור.

ועוד הורה רבא במעשה שהיה גוי שנמצא בין חביות יין שהיו בבית, שאם הוא יכול להשתמש ולומר למה נכנס לכאן, אסור היין. ואם לא מותר, משום שבהלל על כניסתו וירא ואינו נוגע.

פונדק שנעל, והתייחד גוי עם יין באופן שיכול להשתמש, או שאמר ישראל לגוי עמוד מבחוץ ושמור - היין אסור.

מעשה בישראל ובגוי שישבו לשותה יין, ושמע ישראל קול תפילה מבית הכנסת ועמד והלך - והתיר רבא ליין, שאומר הגוי אומר עתה יזכור ישראל מהיין ויחזור.

וכן אם ישבו גוי וישראל בספינה, וכששמע ישראל קול תקיעה בין השמשות בערב שבת יצא והלך מהספינה, התיירו רבא, שהגוי ירא שתיכף יזכור הישראל מהיין ויחזור. ואינו חושב הגוי שמשום איסור שבת לא יחזור הישראל, שטועים לומר שדרך ישראל לעבור על איסור שבת כדי להציל ממונם, וכן טעה איסור גיורא כשהיה גוי שישאל אינם שומרים שבת אם יש להם הפסד ממון, שאם היו שומרים היו מוצאים כסי מעות של אנשים ששכחו ויצאו בהם ברשות הרבים, ולא ידע דברי רבי יצחק שהמוצא כיס בשבת מוליכו פחות מארבע אמות.

ז. התיר רבא חביות יין שהתחבא ביניהם גוי כששמע ארי נוהם - שהוא חושש שגם ישראל מתחבא מאחוריו ורואהו.

ט. התיר רבא חביות שפתחו גנבים בפומבדיתא - משום שרוב גנבים הם ישראלים. שמואל התיר בנהרדעא - משום שהוא ספק ספיקא, ספק אם ישראל היה או גוי, ואם גוי היה שמא פתח לשם גניבה, וכשראה שהוא יין לא נגע בו.

י. מעשה בתינוקת גויה שנמצאת בין חביות יין, ובידה קצף יין - והתיר רבא היין, שאנחנו תולים לומר שלקחה מגב החבית. והגם שלא מצאנו עוד קצף מחוץ לחביות, מכל מקום שמא נדמון לה.

הנכנס לבקעה בימות הגשמים, ויש טומאה באחת השדות, ואומר נכנסתי לבקעה ואיני יודע אם נכנסתי לשדה שהטומאה בתוכה - לרבי אליעזר טהור. שרק אם נכנס בשדה, ונסתפק אם נגע בקבר טמא, אבל 'ספק ביאה' טהור.

דף ע' - ע"ב

מעשה בגייס שנכנס לנהרדעא ופתחו הרבה חביות יין - ואמר רב דימי שרבי אלעזר הורה להיתר בעניין זה, ולא ידע האם הוא משום שפתחו הרבה אנו תולים לומר שפתחו לגניבה ודומה ל'ספק ביאה' שמוותר לרבי אליעזר, או משום שרובם ישראלים.

מסירת מפתח: מוכרת יין שמסרה מפתח לעובדת כוכבים - לא מסרה לה רק שמירת מפתח בלבד, ולא סמכה דעתה להיכנס. וכן לעניין טהרות שהמוסר מפתחות לעם הארץ הטהרות טהורות, משום שלא מסר לו רק שמירת המפתח בלבד, וקל וחומר לחשש יין נסך שהקילו בו יותר מטהרות.

חצר של חבר ועם הארץ וחלוקה בגדר נמוכה, וכל אחד שומר טהרות מצד שלו " **לרב**: הטהרות טמאות, **לרבי יוחנן**: טהורות. והכל מודים שאם היה עובד כוכבים אינו עושה יין נסך (שרק לעניין טהרות חששו יותר).

שתי חצירות פנימית של חבר וחיצונה של עם הארץ - שוטח שם החבר פירות ומניח כלים, הגם שיד העם הארץ מגיע עד שם. וגם לרב שחושש בחצר שחלוקה בגדר נמוכה, כאן הרי אין לחשוש משום שנתפס עליו כנגב, כי מה לו בפנימית.

שתי גגות זה למעלה מזה וגם החבר מלמעלה ושל העם הארץ למטה - **לרבן שמעון בן גמליאל**: שוטח שם החבר פירות ומניח כלים אם יד העם הארץ אינה מגעת לשם, וגם לרבי יוחנן שאינו חושש בחצר חלוקה, בגג יש לחשוש שכינס ידו ויאמר שנתכווין למדוד. ואם היה הגג בצד גג של העם הארץ, שוטח שם החבר פירות וכלים גם אם יד העם הארץ מגעת לשם. **לרב**: אין חילוק בין גג שהוא למעלה לגג שלידו, רק הוא מחלוקת, וסובר רבן שמעון בן גמליאל.

עבודה זרה דף ע"א. יום ה' פרשת שופטים - ד' אלול תשפ"ה

דף ע"א - ע"א

משנה. **בולשת שנכנסה לעיר** בשעת שלום: חביות פתוחות - אסורות סתומות - מותרות. בשעת מלחמה: אלו ואלו מותרות, שאין זמן לנסך. אבל לבעול יש פנאי, ולפיכך עיר שכבשוה כרקום, כל הכהונות שבתוכה פסולות, הגם שהיא שעת מלחמה.

משנה. **אומן ישראל ששלח לו גוי חבית יין נסך בשכר** - מותר לומר תן את דמיה. משנכנס לרשותו - אסור.

חוב למיסי המלך מותר לאדם לומר לגוי צא והפס עלי מנת המלך - הגם שפורע הגוי מיין נסך, כיון שיכול לפרוע בדמים. ולא יאמר לו 'עול תחתי לעוצר', כלומר היכנס במקומי להפסיק השוטר, כי כל מה שנותן הגוי חשוב כאילו ישראל נתן, שהרי הוא במקומו. אבל כשאומר לו 'מלטני מן העוצר' - מותר, משום שיכול לפרוע בכסף ואינו כשלוחו. וכשאומר לו 'צא והפס עלי מנת המלך' דומה כאומר 'מלטני מן העוצר' שלא נעשה שלוחו.

משנה. **המוכר יין לגוי**, ופסק עמו כסף, עד שלא מדד - דמיו מותרים. ואם מדד עד שלא פסק - דמיו אסורים. (הטעם מבואר להלן ע"ב).

משיכה בגוי - **לאומי**: קונה, וראייה לדבר שהרי הפרסיים שולחים מתנות זה לזה (ויש מפרשים: שמשגרים קב חטים מכור שמוכר כדי לראות אם הם יפות, ואם מעכב אותו לוקח מתקיים המקח). **לרב** אשי: משיכה אינה קונה, ומה שאינם חוזרים בו הוא משום גסות רוח.

הורה רב למוכרי יין שלא ימדדו לתוך כלי גוי עד שיקדימו להם מעות, ואם אין להם מעות, ילכו להם ויקחו מהם, שאם לא כן נעשה יין נסך ברשות המוכר ודמיו אסור.

שבתוך כלי העליון הגם שהוא כוחו לא גזרו עליו חכמים. וכן גוי המערה מחבית לבור, קילוח היורד משפת חבית למטה אסור משום כוחו, ועל מה שבתוך החבית לא גזרו.

הורה רב חסדא למוכרי היין, שאם שופכים לכלי הגוי, יפסקו ראש העליון של הנצוק קודם שיגיע ראש התחתון לכלי הגוי, או שיעמדו מרחוק ויזרקו היין לכליו, כי הרי ניצוק חיבור.

הורה רבא לשופכי יין שיזהרו שלא יתקרב גוי לסייע בשפיכה - שמא ישכחו ויניחו בידו ויאסר משום כוחו.

מעשה באחד שהעלה יין מחבית לכלי בצינור גישתא ונת גישתא - (שחתך שני קנים בשיפוע, והדביק ראשיהם מלמעלה ושניהם פונים למטה, והניח אחד מהראשים בחבית מליאה עד שמגיע לשוליה, וראש קנה השני נתון בפיו ומוצץ מעט עד שעולה היין ושומטו מפיו, ומניח חבית ריקנית כנגד הקילוח, ויין עולה מאליו כולו מחבית לחבית), ונגע גוי בראש הקילוח ואסר רבא את כל היין גם לסובר שניצוק אינו חיבור, שהרי כל היין שבחבית נגרר אחרי 'גישתא' וכאילו נגע ביין שבחבית.

ישראל וגוי שותים יחד מ'קנישקנין' - (הוא כלי רחב שיוצאים מצידו קנים, וכשנותנים יין בפיו מתמלא כל הקנים), שכל זמן שזה מוצץ אין יין שנוגע בפה גוי חוזר למטה. ודווקא אם הישראל מפסיק תחילה, אבל אם הגוי פוסק תחילה אסור.

עבודה זרה דף ע"ג. יום שב"ק פרשת שופטים - ו' אלול תשפ"ה

דף ע"ג - ע"ד

משנה. יין נסך אסור, ואוסר בכל שהוא במין במינו - כגון יין ביין. וכן אם נתערב מים שהתנסך לעבודה זרה במים של היתר - אסור בכל שהוא. אבל יין שנתערב במים או מים ביין - בנותן טעם. 'זה הכלל' מין במינו - במשהו, ושלא במינו - בנותן טעם.

המערה יין נסך מחבית לבור - לרב דימי בשם רבי יוחנן: גם אם מערה כל היין כולו, ראשון ראשון של איסור בטל ביין של היתר, ומה ששינו שיהיין ביין אסור בכל שהוא, הוא אם נפל היתר לתוך איסור, שראשון ראשון של היתר בטל באיסור. ויין במים הוא של יין היתר במים של איסור, ומים ביין הוא מים של היתר ביין של איסור. **לרב יצחק בר יוסף** בשם רבי יוחנן: רק אם מערה יין נסך מפר קטן לבור בטל ראשון ראשון, אבל לא בחבית שקילוחו גדול.

יין נסך שנפל לבור יין של היתר ונפל שם קיתון מים - לרבינן בשם רבי יוחנן: רואין את ההיתר כאילו אינו, והיין של איסור מים רבים עליו ומבטלים אותו. ודווקא שנפל קיתון מים תחילה, אבל אם לא נפל תחילה - מצא מין את מינו ונייעור. וי"א: דברי רבי יוחנן על מה ששינו שייין ביין אסור בכל שהוא, שאם נפל קיתון מים רואין את ההיתר כאילו אינו, והשאר מים רבים עליו ומבטלים אותו, וגם אם לא נפל הקיתון תחילה. **לחזקיה**: אם הגדילו המים ויין של היתר באיסור, שנפל היין נסך לבסוף, בין אם נפל הקיתון ליין של היתר תחילה ובין אם נפל לבסוף - אסור, ואין אומרים רואים את ההיתר כאילו אינו, רק היין נסך מתחבר למינו, ואין המים רבים עליו. ואם הגדילו בהיתר, שנפל היין נסך והמים בבור תחילה, שכבר רבו עליו המים וביטלו, ולאחר מכן נפל יין של היתר - מותר. (ולרבי יוחנן אפילו הגדילו באיסור מותר כמו שנתבאר).

דף ע"ג - ע"ד

שאר של חולין ותרומה שנפלו לעיסה, ואין באחד מהם כדי לחמץ, והצטרפו וחימצו - לרבי אליעזר: אחר אחרון אני בא. ופירש אביי שאם קדם וסילק האיסור קודם שנפל ההיתר מותר, אבל אם לא סילק, הגם שנתן ההיתר באחרונה - אסור. **לחכמים**: בכל אופן אינו אסור עד שיהא באחד מהם כדי לחמץ. ואין ענין בין מחלוקת זו למחלוקת של רבי יוחנן וחזקיה, כי שם נחלקו אם 'רואים את ההיתר כאילו אינו' או לא, ורבי אליעזר וחכמים נחלקו לענין 'זה וזה גורם' אם אסור או מותר.

שתי כוסות יין של חולין ותרומה ומזג במים, ויש במים שבשניהם כדי לבטל התרומה ברוב, ועירב זה בזה - לרבי יוחנן רואין את ההיתר כאילו אינו, והשאר מים רבים עליו ומבטלים אותו.

כל איסורים שבתורה - לרב ושמואל: במינם - אסורים במינם, ושלא במינם - אסורים בנותן טעם. **לרבי יוחנן וריש לקיש**: כל איסורים שבתורה בין במינם ובין שלא במינם - אסורים בנותן טעם, חוץ מטבל ויין נסך שאסורים במינם - במשהו, ושלא במינם - בנותן טעם, ביין נסך משום חומר עבודה זרה, וטבל משום כהתירו כך איסורו, שהרי חיטה אחת פוטרת את הכרי.

עבודה זרה דף ע"ד. יום א' פרשת כי תצא - ז' אלול תשפ"ה

דף ע"ד - ע"ה

משנה. כל דבר שבמינין ואסור בהנאה, אסור בכל שהוא - ואלו הם: א. יין נסך. ב. עבודת כוכבים. ג. עורות לבובין. ד. שור הנסקל. ה. עגלה ערופה. ו. ציפורי מצורע. ז. שיער נזיר, ח. פטר חמור. ט. בשר בחלב. י. שיער המשתלח. י"א. חולין שנשחט בעזרה. אבל חתיכות נבילה, הגם שהוא דבר שבמינין, כיון שמוותר בהנאה, אינו אסור בכל שהוא. וכן חמץ בפסח הגם שאסור בהנאה, כיון שאינו דבר שבמינין אינו אסור בכל שהוא. י"ב. אגוזי פרך ורימוניו בדם לענין ערלה וכלאי הכרם, וככר של בעל הבית לענין חמץ בפסח לרבי עקיבא, אסורים בכל שהוא, ולא מנה התנא משום שכבר נשנו במשנה בסדר זרעים.

טעם של רב: לרב אשי: משום שמיכה אינו קונה - שאם היה משיכה קונה כבר קנה הגוי במשיכה קודם שנעשה יין נסך. ונדחו דבריו שכוונת רב כשמודד לכלים שיש בהם מעט יין נסך, והכלי על הקרקע ולא קנה הגוי בהגבהה כשהגיע לאוויר כלי, ולסובר שכלי לוקח ברשות מוכר קנה, מדובר כשיש שפה בפי כלי שמעכב היין ויש בו מעט יין נסך, והוא מתערב ביין קודם שהגיע לאוויר הכלי, ורב לשיטתו שאין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שימכור הכל לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו ביין שהתערב ביין.

הלוקח גרוטאות מגוי ומצא בהם עבודה זרה אם עד שלא נתן מעות משך - יחזיר, וגם לאמימר שמיכה קונה בגוי, הרי הוא מקח טעות. ואם משנתן מעות משך - יולך לים המלח הגם שהוא מקח טעות, משום שנראה כעבודה זרה אצל ישראל.

המוכר יין לגוי, ופסק עמו כסף עד שלא מדד - דמיו מותרים, **לאמימר**: כשמודד מושך קנה, והתחייב מעות, ועדיין לא נגע בו, ונמצא שאין זה דמי יין נסך. ואם מדד עד שלא פסק - דמיו אסורים, שכיון שלא פסק דמיו עדיין לא סמכה דעתו ולא קנה, וכשנוגע בו הרי זה יין נסך של ישראל. **לרב אשי**: מדובר שהקדים הגוי לישראל ונתן לו דינה, שברישא כבר קנה במעות, ובסיפא לא קנה שהרי לא סמכה דעתו.

גזילת בן נח מישראל בפחות משוה פרוטה נהרג, ואינו ניתן להישבון - כלומר שאינו צריך להשיב. **לרב אשי**: נהרג משום שציער לישראל, ואינו ניתן להישבון הוא שאינו בתורת הישבון, שלא קנה הגזילה כלל.

בא גוי ונטלה מהגזלן נהרג עליה - ומכאן למדנו שמיכה קונה בגוי כאמימר, שאם חיובו של ראשון היה רק משום שציער לישראל, הרי השני לא ציער.

עבודה זרה דף ע"ב. יום ו' פרשת שופטים - ה' אלול תשפ"ה

ליזכות משה בן מרים לאה וזוגתו רבקה פייגה בת פרידא רחל

דף ע"ב - ע"ג

האומר לחבירו אם אמכור קרקע זו אמכור לך, וקנו בקניין, ומכר לאחר - **לרב יוסף**: קנה ראשון, **לאביי**: כיון שלא פסק דמים לא קנה. והגם שאין ראה לדין זה ממה ששינו שהמוכר יין לגוי ומדד עד שלא פסק דמיו אסורים, שאפשר שביין נסך החמירו, יש ראה לזה מדין חמריו ופועליו (שיתבאר בסמוך).

היו חמריו טעונים פירות ופועלים נושאים בכתף, משך הלוקח והכניס לביתו: לא קנה, שאין משיכה קונה בבני אדם, והפירות כל זמן שהם עליהם לא קנה, ולכן יכולים לחזור בהם. פירק והכניס לביתו: פסק עד שלא מדד - קנה לו רשותו, ואין יכולים שניהם לחזור. מדד עד שלא פסק - יכולים שניהם לחזור, כיון שלא פסק הדמים לא סמכה דעתו.

אמר לחבירו אם אמכור קרקע זו אמכור לך במאה, ומכר לאחר במאה ועשרים - **לרב כהנא**: קנה ראשון, **לרב יעקב מנהר פקוד**: קנה שני משום שאנסוהו מעות. 'הלכה' כמותו.

אמר אמכור לך כמו שישומו אותה שלשה - ושמאו שניים מתוך שלשה, הולכים אחר רוב, שהרי לתורת בית דין ירד. אמר כמו שיאמרו שלשה - אינה שומא עד שישומו אותה שלשה. אמר כמו שישומו אותה או יאמרו ארבעה - אינה שומא עד שישומו אותה כל הארבעה. אמר כמו שישומו אותה שלשה ושמו אותה, ורצה שני שישומו אותה שלשה אחרים שהם בקיאים יותר בשומא - **לרב פפא**: מעכב, **לרב הונא בריה דרב יהושע**: אינו מעכב, שמא בקיאים הראשונים יותר, 'הלכה' כדבריו.

משנה. לקח המשפך ומדד לצלוחית של גוי, וחזר ומדד לצלוחית ישראל - אם יש בשולי המשפך מקום שמעכב - אסור. שטיפת יין זו אסורה, או משום ניצוק לסובר ניצוק ביין נסך חיבור, או באופן שהתמלא הצלוחית עד שנתחבר היין שבמשפך ליין נסך שבכלי.

הנצוק (קילוח צינור שבא מלמעלה למטה), **והקטפרס** (מים הבאים במדרון), **ומשקה טופח**

'לענין טומאה' אינו חיבור לטומאה. כגון אם המשקים תלושים, ונגע טמא בתחתון, העליון טהור.

'לענין משקה טופח' אם יש במקום ישר משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע, ונגע טמא במשקה, משקים שמכאן ומכאן טהורים ואף שהם מחוברים לו.

'לענין טהרה' כגון גממית שאין בה ארבעים סאה, וניצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לה מקוה שלם, אינה חיבור, והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה. אבל אשבור, שהוא ביקוע ארץ מליחה שהתבקעה והתאספו שם מים - חיבור לטומאה ולטהרה.

'לענין יין נסך' לרב הונא ניצוק וקטפרס ומשקה טופח חיבור הוא - שהמערה מכלי כשר ליין נסך נאסר גם מה שיש בכלי העליון דרך ניצוק.

דף ע"ב - ע"ג

שינו במשנה 'המערה מכלי לכלי את שעירה ממנו - מותר, ואת שעירה לתוכו - אסור' - ופירשה רב ששת כשעירה הגוי, והתחתון אסור משום כוחו, ומה

משנה. יין נסך שנפל לבור - לתנא קמא: אסור כולו בהנאה, לרבן שמעון בן גמליאל: ימכר כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו. 'הלכה לרב: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל כשנפלה חבית בין חביות, ולא יין ביין. לשמואל: הלכה כמותו גם לענין יין ביין. רב נחמן: פסק הלכה למעשה שביין נסך יין ביין - כולו אסור, ורק חבית בחבית ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו. ובסתם יינם - גם יין ביין מותר

דף ע"ד - ע"ב

משנה. גת של אבן שזפתה עובד כוכבים, (ודרכו להשים עליה יין כדי להוציא ריחה) ועדיין לא דרך בה - מנגבה והיא טהורה.

גת של עץ שזפתה ולא דרך בה, **לרבי:** מנגבה, **לחכמים:** יקלוף הזפת, משום שצריכה הרבה זפת ובולעת יותר מאבן.

גת של עץ או אבן של גוי, ודרך בה אם אינה מזופפת - מנגבה, ואם היא מזופפת - אסורה עד שיקלוף.

גת של עץ או אבן שדרך בה גוי ואינה מזופפת - 'לרבי' אינה צריכה ניגוב ודי בהדחה. (כגון שהיא של ישראל ודרך בה הגוי לשעה, אבל אם היא של גוי צריכה ניגוב כמבואר בבריתא. תוספות).

גת של חרס - לחכמים: גם שמקלף הזפת - אסורה. **לרבי:** אם אינה מזופפת יגוב (ואם היא מזופפת יקלוף). ומודה רבי בקנני חרס של גויים שאסורים (הגם שאינם מזופפים, עד שימלא שלשה ימים במים, ומערה מעת לעת), לפי שמכניסו לקיום.

הזרה דבא להרתיח הגת ברותחים - כדי להכשיר.

עבודה זרה דף ע"ה. יום ב' פרשת כי תצא - ח' אלו תשפ"ה

יום זה הוקדש לעילוי נשמת הרב החסיד אברהם שמואל ז"ל בן הרה"ח בן ציון קעניג ז"ל

גלכ"ע ח' אלו תשס"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

דף ע"ה - ע"א

כל כלי שמכניס לקיום, גם אם מוסרו לגוי לפי שעה, גזרו עליו חכמים כמו יין עצמו - ומשום כך היה רבא שולח כדים ריקים כשהם צרורים בשק ושוליהם למעלה, וחשובים כחותם בתוך חותם.

נשתמש בהם הגוי - מנגבם במים ובאפר. אם יש בהם לחלוחית יין - נותן אפר תחילה לשפוף עד שתהא נגובה ואחר כך מים. ואם הם יבשים - נותן מים תחילה, ואחר כך נותן אפר.

נחלקו אמוראים בסדר הניגוב: 'בסורא אמרו' לרב: ברטובה - נותן שתים, אפר ומים, וביבישה - נותן שלש, מים אפר ומים. לשמואל: נותן ברטובה - שלש, אפר מים ואפר, וביבישה - נותן ארבע, מים ואפר מים ואפר. **'בפומבדיתא אמרו'** לרב: נותן ברטובה - שלש, וביבישה - ארבע, לשמואל: נותן ברטובה - ארבע, וביבישה - חמש, ולדבריהם לא נחלקו רב ושמואל, אלא ששמואל מונה גם את המים שנותן לאחר האפר האחרון כדי לנקות את האפר.

היה גת ובית הבד טמאים וביקש לעשות בטהרה - הדפין (עשוים כדלת ונותנם על התפוח) והעדשין (הגת עצמה), והלולבין (שמכבד בה את הענבים המתפזרים) - מדיח. והעקלין (שכורכים סביבות התפוח שלא יתפזר הענבים). של נצרין ושל בצבוץ - מנגב, של שיפה ושל גמי - מיישן י"ב חודש, **לרבן שמעון בן גמליאל:** מניח מגת לגת ומבד לבד, ופעמים שהם יותר מ"ב חדש כגון שהם מאוחרים, ופעמים שהם פחות כגון במקדמים. **לרבי יוסי:** אם רוצה לטהר מייד - מנגעיל ברותחים או חולט במי זיתים, ולרשב"ג משום ר' יוסי מניח חתת צינור שמימיו מקלחים או במעין שמימיו רודפים במשך י"ב שעות, והוא יום או לילה בתקופת ניסן ותשרי, ובתקופת תמוז וטבת חצי יום וחצי לילה. וכדרך שאמרו בטהרות כך אמרו ביין נסך.

משמרת של גויים שנותנים בהם שמרים להוציא יינם העשויות משיער אדם - מדיח. של צמר - מנגב. של פשתן - מיישן. ואם יש בהם קשרים - מתיר. **סלים וכזורות שמסננים בהם יין,** העשוים מחבילים של צורי דקל - מדיחם. של גמי הנקרא 'צבתא' - מנגב. של פשתן - מיישן. ואם יש בהם קשרים - מתיר.

דף ע"ה - ע"ב

עם הארץ שהושיט יד לגת ונגע באשכולות המוטלות ביין - י"א: שאשכול וכל סביבות טמאים והגת טהורה, וכדבריו הורו חכמים לרבי ירמיה וי"א לבן רבי ירמיה. וי"א: שכל הגת טמאה.

שרץ שנמצא ברחיים אינו מטמא רק מקום המגע - ואם היה משקים מהלך הכל טמא, גם לסובר שעם הארץ שנגע באשכולות רק הסביבות טמאים, משום שהאשכולות מפסיקים.

משנה. הלוקח כלי תשמיש מהגויים - כלי הראוי לטהר בטבילה, כגון שתשמשו בצונן - יטביל. ומה שהתשמיש ברותחים - יגעיל. הראוי ללבוש באור, כגון השפוד והאסכלא שתשמישם בצלי - מלבן באור. הסכין - שפה באבן והיא טהורה.

כולם צריכים טבילה בארבעים סאה - שנאמר 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהרו', הוסיף לך הכתוב טהרה אחרת. ועוד נאמר 'במי נדה' במים שנידה טובלת בהם, ומהנאמר 'וטהרו' לבד הייתי אומר גם במקוה חסר, ומהנאמר 'במי נדה' לבד הייתי אומר שצריך הערב שמש כנידה.

גם כלים חדשים צריכים טבילה - שהרי כלים ישנים וליבן הם כחדשים. **מספריים** שגוזזים בהם בגדי צמר - אין צריכים טבילה, שכלי סעודה אמורים בפרשה. **לקוחים -** צריכים טבילה כמעשה שהיה, אבל שאולים לא. **כלי הנעשה מאדמה וצפיעי בקר -** אינו צריך טבילה, שכלי מתכות אמורים בפרשה. **כלי זכוכית -** הואיל ואם נשתברו יש להם תקנה, דינם ככלי מתכות.

כלי חרס המחופה במתכות - י"א: כתחילתו ואינם צריכות טבילה, וי"א: כסופן וצריך טבילה, וכן הלכה.

מעשה בגוי שמשכן לרב אשי כוס כסף, והטבילו ושתה בו - ונסתפק מר בר רב אשי אם משום שמשכון צריך טבילה כמו מכירה, או משום שראה שדעתו של גוי להשאירו אצלו ולא לפדותו עוד.

הלוקח כלי תשמיש מגוי: דברים שלא נשתמש בהם - מטביל וטהורים. דברים שנשתמש בצונן, כגון כוסות וקתניות וצלוחיות - מדיח ומטביל וטהורים. דברים שנשתמש בחמין, כגון יורות קומקמוסון ומחמי חמין - מגעיל ומטביל וטהורים. דברים שהשתמש בהם באור, כגון שיפודים ואסכלאות - מלבן ומטביל וטהורים.

נשתמש בהם בלי טבילה או הגעלה או ליבון - י"א: שאסור, שנותן טעם לפגם אסור. וי"א: שומתר, שנותן טעם לפגם מותר. ולסובר נותן טעם לפגם מותר, לא אסרה תורה גיעולי עכו"ם רק בקדירה בן יומו, וחכמים גזרו על שאינה בת יומא משום בת יומא. ולסובר נותן טעם לפגם אסור, גם בקדירה בן יומו נפגם טעמה.

עבודה זרה דף ע"ו. יום ג' פרשת כי תצא - ט' אלו תשפ"ה

דף ע"ו - ע"א

לענין גיעולי גויים שנינו ששפוד ואסכלא מלבן באור, ולענין קדשים שנינו שמגעיל בחמים. ונחלקו אמוראים ביישוב הסתירה:

לאביי: יגיד עליו ריעו - וצריכים ליבון וגם הגעלה.

לרבי: בקדשים כל יום נעשה גיעול לחבירו - שאם מבשל בה שלמים, מבשל למחר חטאת, ואין כאן גיעולי נותר שהרי שלמים נאכלת לשני ימים. ואם מבשל בה חטאת מבשל שלמים באותו היום, ולמחר יבשל בה חטאת. והקשו על דבריו למה צריך הגעלה?

לרב פפא: גיעולי עובדי כוכבים שאין מבשלים בהם כל שעה, צריכים ליבון - שהבליעה מתקשה ונדבקת בכולו, ולא נפלט בהגעלה. וקדשים שמבשלים בהם כל שעה - פולט הגיעול בהגעלה.

לרב אשי: גיעולי גויים בלע האיסור, וגיעולי קדשים בלע היתר - והגם שפולט האיסור, כיון שאינו בעין די לה בהגעלה.

כלים שצריכים ליבון: מלבן עד שתשיר קליפתם.

כלים שצריכים הגעלה: אם היא יורה קטנה - מגעילה בתוך יורה גדולה. ואם היא יורה גדולה - נותן שפה של עיסה סביבות פיה כדי שתקבל מים הרבה, ויעברו הרוותחים על שפתה, כי מה בולעו בניצוצות (שניתן הרתיחות שם ולא הוכנס ליורה אחרת בשעת בליעה), כך פולטו בניצוצות.

דף ע"ו - ע"ב

הסכין - שפה והיא טהורה, ונועצה עשרה פעמים בקרקע שאינה עבודה להסיר השמנונית. ובסכין יפה שאין בה גומות, שלא תהא שמנונית בגומא. ורק לאכול בה צונן, אבל דבר רותח אסור לחתוך בה עד שיגעיל ברותחים.

שבור מלכא הביא אתרוג למר יהודה ובאטי בר טובי, פסק ואכל, פסק ונתן לבאטי בר טובי, נעצה עשר פעמים בקרקע ונתן למר יהודה. אבל על באטי בר טובי לא היה מכיר אם הוא פרוש מאכילת איסור. וי"א שהזכיר לו מה שעשה בלילה, ששלח להם נשים, ובאטי קיבל ולא מר יהודה.

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

יהי רצון מלפניך, כשם שעזרתני לסיים מסכת עבודה זרה כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפני וזרעי עד העולם,